

ที่ นร ๐๒๐๔/๒๖๕๓

สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กท ๑๐๓๐๐

๒๙ ตุลาคม ๒๕๔๗

เรื่อง การวางแผนกฎหมาย (การเปลี่ยนรูปแบบมาตรา .. ทวิ เป็นมาตรา .. /๑)

เรียน กระทรวง ทบวง กรม / หน่วยงานอิสระ

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๕๗๔
ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๗ และบันทึก เรื่อง การวางแผนกฎหมาย
(เปลี่ยน “มาตรา .. ทวิ” เป็น “มาตรา .. /๑”)

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเปลี่ยนรูปแบบ
มาตรา .. ทวิ เป็นมาตรา .. /๑ มาเพื่อดำเนินการ ความละเอียดปราภกามสิ่งที่ส่งมาด้วย

คณะกรรมการได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๗ เห็นชอบแนวทางปฏิบัติดังกล่าว
ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ และให้นำเสนอของรัฐถือปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนยืนยันมา / จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ
ในสังกัดทราบและถือปฏิบัติต่อไป / จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายกำธร จันทร์แสง)

รองเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี รักษาราชการแทน
เลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี

๒๗ ต.ค. ๒๕๔๗

สำนักนิติธรรม

โทร. ๐๘๑๒๘๑๔๕

โทรสาร ๐๘๑๒๘๑๔๕๕

ที่ นร ๐๖๐๑/๙๘๗

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เลขที่ ๑ ถนนพระอาทิตย์
เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

๖ ตุลาคม ๒๕๕๓

เรื่อง การวางแผนกฎหมาย

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐธรรมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึก เรื่อง การวางแผนกฎหมาย (เปลี่ยน “มาตรา .. ทวิ” เป็น “มาตรา ../๑”)

เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาเห็นว่า แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับรูปแบบกฎหมายบางกรณีที่มีการใช้อู่น้ำเพื่อเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน และโดยที่เรื่องดังกล่าวด้วยความต้องการปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติไว้เป็นพระราชบัญญัติที่ออกให้เป็นกฎหมาย ดังต่อไปนี้

คณะกรรมการกฤษฎีกา(คณะกรรมการกฤษฎีกา) ได้พิจารณาแบบกฎหมายดังกล่าวแล้ว มีความเห็นดังนี้ โดยที่รูปแบบกฎหมายในการเพิ่มเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ไม่เหมาะสมกับการเพิ่มเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติไว้เป็นพระราชบัญญัติที่ออกให้เป็นกฎหมาย ดังต่อไปนี้

ทั้งนี้ โดยมีรายละเอียดในการกำหนดรูปแบบกฎหมายดังกล่าว ปรากฏตามบันทึกที่ส่งมาด้วย และโดยที่กรณีดังกล่าวเป็นการพิจารณากำหนดรูปแบบกฎหมายเพื่ออำนวยให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขาธุการกรรม

โทร. ๐๒๒๐๒๐๖-๙

โทรสาร ๐๒๒๖๖๒๐๑

www.krisdika.go.th

บันทึก

เรื่อง การวางแผนกฎหมาย (เปลี่ยน "มาตรา .. ทว" เป็น "มาตรา ../๑")

การแพร่กามาตราที่เพิ่มขึ้นใหม่ในกฎหมายที่ใช้นั้นคับอยู่แล้วนั้นปัจจุบันนี้จะให้วิธีเรียงลำดับเป็น ทว ตรี จัตวา ฯลฯ ตามแนวทางภาษาสันสกฤต ซึ่งปรากฏว่ากรณีที่แพร่กามาตรา(หรือข้อ)จำนวนมาก ๆ แล้วนั้น คนไทยทั่วไปจะนิยมเข้าใจ เพราะไม่มีการใช้ภาษาสันสกฤตกันเป็นประจำปกติ เช่น ในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๘ ซึ่งเพิ่มมาตรา ๒๑๑ ทว จันถิ่น มาตรา ๒๑๑ เอกุนวสติ (รวม ๑๙ มาตรา) เป็นต้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้นก็วิจารณ์กันมากกว่า เป็นการสร้างลำดับมาตราที่ไม่เข้าใจว่า อะไรมา ก่อนหน้าหลัง เช่นไร อย่างไรก็ตาม ในขณะนี้ได้มีการกำหนดรูปแบบใหม่ในหลายกฎหมายเพื่อสะดวกแก่การใช้กฎหมาย เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๑ และบรรพ ๕ และประมวลรัชภารการในส่วนที่ว่าด้วยภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยใช้เป็น .../๑ .../๒ .../๓ ฯลฯ แต่ยังจำกัดการใช้อยู่ในกรณีของประมวลกฎหมายที่มีการแพร่กามาตราลงไปเป็นจำนวนมาก รูปแบบกฎหมายในเรื่องนี้จะเป็นเช่นนี้ จึงมี ๒ ระบบ จึงสมควรกำหนดรูปแบบกฎหมายให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาอาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๑ แห่งระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าด้วยการประชุมของคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ ขอให้กรรมการกฤษฎีกางานคณะกรรมการกฤษฎีกากล่าว ว่า ประกอบเป็นกรรมการกฤษฎีกา คณะพิเศษ^๑ พิจารณาปัญหาการวางแผนกฎหมายดังกล่าว

คณะกรรมการกฤษฎีกา(คณะพิเศษ) ได้พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า การใช้วิธีการเรียงลำดับในมาตราที่เพิ่มเติมขึ้นใหม่โดยเป็นมาตราทว ตรี จัตวา ต่อไปตามลำดับนั้น ถ้าเป็นการเพิ่มเพียง ๒-๓ มาตรา ผู้ใช้กฎหมายยังอาจเข้าใจได้ว่าเป็นการเพิ่มเป็นมาตราที่เท่าใดของมาตราเดิม แต่ในปัจจุบันถ้าได้มีการเพิ่มมาตราขึ้นเป็นจำนวนมากผู้ใช้กฎหมายจะไม่สามารถทราบได้โดยง่ายว่า มาตราที่เพิ่มขึ้นใหม่เป็นมาตราที่เท่าใด เช่น เอกุนวสติ (๑๙) ตีสติ (๓๐) หัวตีส (๓๒)

^๑ ข้อ ๑๑ ในการนี้จึงเป็นที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือต้องปฏิบัติราชการโดยรับด่วน เเละดำเนินการโดยเร่งด่วน คณะกรรมการกฤษฎีกากำชุมให้กรรมการร่วมกับกฎหมายจากคณะต่าง ๆ ประกอบเป็นกรรมการร่วมกับกฎหมายคณะพิเศษ เป็นการช่วยเหลือประชุมปรึกษาหารือกันเฉพาะเรื่องที่นี้เรื่องใดก็ได้

^๒ คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ ๑๙๔/๒๕๕๓ เรื่อง การแต่งตั้งกรรมการกฤษฎีกา คณะพิเศษ ลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๓ ซึ่งกรรมการกฤษฎีกา คณะพิเศษ ประกอบไปด้วย ๑. นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนคานต์ ๒. นายธงทอง จันทร์คง ๓. นายปลื้ง มีจุล ๔. นางสาวพรทิพย์ จำลา ๕. นายไพบูลย์ พิพัฒนกุล ๖. นายมีชัย ฤทธพันธ์ ๗. นายรองพล เจริญพันธุ์ ๘. นายวรพจน์ วิครุตพิชญ์ ๙. นายวัฒนา รัตนวิจิตร ๑๐. นายวิษณุ เครืองาม ๑๑. นายสรรเสริญ ไกรจิตติ ๑๒. นายโภสกณ์ รัตนการ ๑๓. นายอมร จันทรสมบูรณ์ ๑๔. นายอรุณ ภาณุพงศ์ ๑๕. นายเอกนก สิงห์ประศาสน์ ซึ่งที่ประชุมมีมติเลือกให้นายสรรเสริญ ไกรจิตติ เป็นประธานกรรมการ

ฉบับตามที่ต้องการให้บุคคลทั่วไปเข้าใจกฎหมายได้ง่าย และใช้กฎหมายได้ถูกต้อง จึงสมควรใช้ลักษณะเป็นตัวเลขแทนลักษณะภาษาสันสกฤต และสมควรใช้ทั่วไปในกฎหมายให้เป็นแบบเดียวกัน แต่โดยที่การใช้ลักษณะแบบสันสกฤตได้ใช้มานานแล้วการปรับเปลี่ยนสมควรมีแนวทาง ดังนี้

๑. ในกรณีที่กฎหมายได้ยังไม่เคยมีการเพิ่มมาตราขึ้นใหม่ในระหว่างมาตราเดิม ถ้าภายในจะมีการเพิ่มมาตราใหม่ให้เป็นระบบตัวเลข คือ มาตรา ..../๑, มาตรา ..../๒, มาตรา ..../๓ ต่อเนื่องกันไป

๒. ในกรณีที่กฎหมายได้มีการเพิ่มมาตราขึ้นใหม่ไว้แล้วตามแบบภาษาสันสกฤต ถ้าต้องเพิ่มมาตราใหม่ต่อเนื่องจากมาตราอื่นที่มิใช่มาตราที่เพิ่มไว้เดิม มาตราที่เพิ่มใหม่นั้นให้ใช้ระบบตัวเลข เช่น เดิมมีมาตรา ๙ ทวิ มาตรา ๙ ตรี และมาตรา ๙ จัตวา แล้วมีมาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ ต่อเนื่องกันไป ถ้าต้องมาต้องการเพิ่มมาตราใหม่ในระหว่างมาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ ให้ใช้เป็นมาตรา ๑๐/๑ มาตรา ๑๐/๒ ต่อเนื่องกันไป ทั้งนี้ เพื่อปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบใหม่ ให้เร็วทัน (การใช้ ๒ ระบบในกฎหมายเดียวกันนั้นมิใช้อยู่แล้ว เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือประมวลรัษฎากร ซึ่งมีทั้งมาตราทวิ และมาตรา ..../๑)

๓. เมื่อได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตราที่ใช้แบบภาษาสันสกฤตที่เพิ่มเติมไว้ทั้งหมด ระหว่างมาตราเดิมท่านั้น ให้เปลี่ยนไปใช้ระบบตัวเลขแทนทั้งหมด เช่น เดิมมีมาตรา ๙ ทวิ และมาตรา ๙ ตรี ต่อมามีการยกเลิกมาตราดังกล่าวและแก้ไขเพิ่มเติมใหม่ให้ใช้มาตรา ๙/๑ และมาตรา ๙/๒ แทน ทั้งนี้ เพื่อปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบใหม่ ในกรณีที่หากมีการอ้างอิงอยู่ในกฎหมายอื่น เช่น อ้างถึงมาตรา .. ทวิ ก็อาศัยการตีความช่วยได้ว่าเป็นการอ้างถึงมาตรา ..../๑ นั้นเอง ทำนอง เดียวกับกรณีกฎหมายเปลี่ยนแปลงลักษณะมาตราใหม่โดยคงเนื้อหาเดิม

๔. ในกรณีที่กฎหมายได้มีการเพิ่มมาตราขึ้นใหม่ไว้แล้วโดยใช้แบบภาษาสันสกฤต ถ้าต้องเพิ่มมาตราใหม่อีกโดยเป็นมาตราต่อเนื่องกับมาตราเดิมที่เคยเพิ่มไว้แล้ว ให้ใช้ระบบภาษาสันสกฤตต่อเนื่องกันไป เพื่อเป็นลักษณะเดียวกัน เช่น เดิมมีมาตรา ๙ ทวิ มาตรา ๙ ตรี และมาตรา ๙ จัตวา อยู่แล้ว ถ้าจะเพิ่มมาตราใหม่ต่อจากมาตรา ๙ จัตวา ให้ใช้มาตรา ๙ เปตุจ ทั้งนี้ ให้นำวิธีการข้างต้นมาใช้กับการแก้ไขเพิ่มเติมการแบ่งส่วนกฎหมายในทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น “ส่วน” “หมวด” “ภาค” หรือการแบ่งส่วนกฎหมายที่เรียกชื่อย่างอื่น และให้ใช้ในกฎหมายทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติ พระราชกำหนด พระราชบัญญัติ กฎหมาย ที่ออกโดยรัฐสภา ข้อบังคับ ประกาศ และกฎหมายที่เรียกชื่อย่างอื่น ทั้งนี้เพื่อให้เป็นแนวทางเดียวกัน

(นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๔๗